

מאורות אל העבר

כ אלול תשיב | 10/09/1952

הפגנות תנועת החרות נגד ההסכם. צילום: הנס חיים פין - קובץ זה זמין באוסף התצלומים הלאומי, לשכת העיתונות הממשלתית, ויקפדיה, נחלת הכלל)

החורבן והחשבון (הסכם השילומים)

הוויכוח היה כנראה הנוקב ביותר שהתנהל במדינה הצעירה מאז הקמתה. מחד גיסא, טענו בן גוריון ואנשיו כי חובה על גרמניה לשלם על הרכוש העצום שנגזל בידי הנאצים מהעם היהודי, וכי מדינת ישראל הצעירה זקוקה נואשות לסיוע כספי. מנגד, טענו המתנגדים, ובראשם מנחם בגין, כי הסכם שבמסגרתו תשלם גרמניה פיצויים ("שילומים") למדינת ישראל יהווה פגיעה אנושה בזכר נרצחי השואה, ויאפשר לגרמניה לחוש כי היא כיפרה על פשעיה. הפגנות ענק נערכו בארץ, ובשיאן נערכה הפגנה גדולה של תנועת החרות תחת הכותרת "נמחה את החרפה". ההסכם אושר בכנסת ברוב דחוק, ובכ' באלול תשי"ב (10.9.1952) נחתם הסכם השילומים בין ממשלת גרמניה לממשלת ישראל. במסגרת ההסכם שילמו הגרמנים כספים רבים למדינה ולארגונים יהודיים ברחבי העולם, העניקו כספים לניצולים וסייעו בהנצחת זכר השואה. למפרע, יש הרואים בהסכם גורם שחילץ את ישראל ממצוקתה הכלכלית הקיומית, ויש הרואים בו פשע מוסרי שבסופו של דבר לא סייע לכלכלת המדינה, העמיק את הפער העדתי ופגע בזיכרון השואה ובכבודו של עם ישראל.